

ẢNH HƯỞNG CỦA GIAO THOA NGÔN NGỮ ĐẾN VIỆC HỌC NGOẠI NGỮ HAI TIẾNG PHÁP CỦA SINH VIÊN KHOA TIẾNG ANH

Nguyễn Đình Ngọc Trân*

Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế

Nhận bài: 01/05/2020; Hoàn thành phản biện: 24/06/2020; Duyệt đăng: 28/12/2020

Tóm tắt: Tiếng Pháp và tiếng Anh là hai ngôn ngữ có cùng loại hình, vì vậy có những đặc điểm giống nhau về nhiều mặt như ngữ pháp, từ vựng. Chính điều này tạo nên những tác động lên việc học ngoại ngữ hai (tiếng Pháp) khi sinh viên có nền tảng là một ngoại ngữ khác (tiếng Anh). Dựa vào những so sánh giữa hai ngôn ngữ, khảo sát từ sinh viên, bài viết rút ra những kinh nghiệm giảng dạy và học tập giúp cho người học dễ dàng tiếp thu hơn ở trình độ cơ bản, trường hợp của sinh viên tiếng Anh học ngoại ngữ hai tiếng Pháp trình độ A1.

Từ khóa: Giao thoa ngôn ngữ, tiếng Pháp, tiếng Anh, học ngoại ngữ

1. Mở đầu

Với nhu cầu ngày càng tăng của xã hội, ngoại ngữ trở thành phương tiện quan trọng trong nhiều ngành nghề. Cùng với đó nhu cầu học tập, nâng cao khả năng ngoại ngữ ngày một nhiều lên, chính vì thế việc dạy và học ngoại ngữ là mối quan tâm của các giảng viên. Việc lựa chọn hai ngôn ngữ có nét tương đồng để học là một điều dễ hiểu của sinh viên trong xã hội hiện nay. Tiếng Pháp và tiếng Anh thuộc cùng một nhóm ngôn ngữ hoà kết nên có những nét tương đồng. Có nhiều bài báo nói về mối tương quan của hai ngôn ngữ, và sự tác động của ngôn ngữ này lên việc học ngôn ngữ kia như: “*Les langues anglaise et française: amies ou ennemies?*” của Éric Castagne (2008) hay “*L’anglais comme langue proche du français?*” của Jean-Michel Robert (2008).

Liên quan đến vấn đề dạy/học tiếng Pháp gần đây có thể kể đến đề tài khoa học công nghệ cấp Đại học Huế của tác giả Trần Thị Kim Trâm (2015) với đề tài: “*Dạy/học tiếng Pháp – Ngoại ngữ hai trong tình hình mới tại trường Đại học Ngoại ngữ - Đại học Huế. Thách thức và giải pháp*”. Đề tài tiến hành phân tích yếu tố giao thoa ngôn ngữ do ngoại ngữ 1 (tiếng Anh) tác động lên ngoại ngữ 2 (tiếng Pháp) trình độ A1 – trình độ bắt đầu, nhằm đưa ra những đề xuất nhằm phát triển quá trình dạy và học cho giáo viên và sinh viên.

Mục tiêu nghiên cứu

Tìm ra những thuận lợi để phát triển và khó khăn cần khắc phục do giao thoa ngôn ngữ trong việc học tiếng Pháp trường hợp sinh viên khoa tiếng Anh học tiếng Pháp trình độ A1, trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế.

Câu hỏi nghiên cứu

1. Những nhận thức của sinh viên khi học ngoại ngữ hai tiếng Pháp là gì?

* Email: ngoctran31793@gmail.com

2. Những yếu tố về ngôn ngữ nào của tiếng Anh tác động lên việc học ngoại ngữ hai tiếng Pháp?

3. Từ những đặc điểm ngôn ngữ đó gợi ý những giải pháp khắc phục những tiêu cực và phát huy những điểm tích cực nào trong giao thoa ngôn ngữ?

2. Cơ sở lý luận

2.1. Ngôn ngữ và giao thoa ngôn ngữ

Nhà nghiên cứu Nguyễn Hy Hậu (2002) nhận định về ngôn ngữ như sau: Ngôn ngữ là phương tiện chính để con người trao đổi thông tin và diễn tả, tàng trữ một số lớn dữ kiện và khái niệm. Trải qua bao thế kỷ, đã có nhiều ngôn ngữ được phát triển và kiến thức của nhân loại đã được diễn tả bằng những ngôn ngữ khác nhau. Tuy nhiên, bình thường con người thu thập và truyền lại các hiểu biết bằng tiếng mẹ đẻ của mình... Trong quá trình phát triển, ngôn ngữ không bị kiểm soát và ép buộc phát triển theo một chiều hướng nào. Các từ điển và các nhà ngôn ngữ chỉ làm công việc báo cáo, nhận xét và đề nghị cách đọc, định nghĩa các từ. Nhưng từ điển và học giả chỉ giúp điều chỉnh tự nguyện hay hạn chế và không thể cấm ngôn ngữ biến hóa (tr. 77).

Nhu cầu tiếp nhận những nền văn hoá và ngôn ngữ ngày càng nhiều là quá trình tất yếu diễn ra khi xã hội phát triển. Việc học ngoại ngữ dường như cũng đã trở thành một điều hiển nhiên, và điều đó dẫn đến hiện tượng giao thoa ngôn ngữ. Castellotti (2001) cho rằng, “*giao thoa là một loại lỗi mà học sinh mắc phải khi học một ngoại ngữ, dưới tác động của thói quen hay các cấu trúc của tiếng mẹ đẻ*”, nói cách khác thì đó là “*hiện tượng mượn hình thức của ngôn ngữ này để diễn đạt sang ngôn ngữ khác*” (tr.49). Từ điển ngôn ngữ và khoa học ngôn ngữ (Dictionnaire de linguistique et de sciences du langage) (1994) định nghĩa giao thoa là một hiện tượng khi “*một chủ thể ngôn ngữ sử dụng trong ngôn ngữ A một đặc điểm ngữ âm, hình thái, từ vựng hoặc cú pháp của ngôn ngữ B*”. Ở góc độ tâm lý học, giao thoa theo Debyser (1970) là “*hệ quả tiêu cực có thể có từ một thói quen tác động lên một thói quen khác*” (tr.34)

Khi học và sử dụng một ngôn ngữ không phải tiếng mẹ đẻ, người học thường tiếp nhận và hình thành thói quen ngôn ngữ mới dưới áp lực của thói quen bản ngữ. Điều này có thể gây trở ngại cho người sử dụng ngoại ngữ khi giao tiếp với người bản ngữ của ngôn ngữ đó nếu như không ý thức một cách đầy đủ sự khác biệt về cấu trúc ngữ âm, ngữ nghĩa, ngữ pháp giữa tiếng mẹ đẻ và ngôn ngữ thứ hai. Hiện tượng tiếp xúc ngôn ngữ này ở người nói song ngữ được gọi là hiện tượng giao thoa ngôn ngữ.

2.2. Quan hệ họ hàng của tiếng Anh và tiếng Pháp

Tác giả Nguyễn Hy Hậu (2002) đã có những nghiên cứu về nguồn gốc ngôn ngữ của tiếng Anh và tiếng Pháp trong hệ thống ngôn ngữ thế giới. Trên thế giới có khoảng hơn bốn nghìn ngôn ngữ. Người ta tạm phân loại và sắp đặt những ngôn ngữ này thành trăm họ khác nhau bằng các phương pháp mà ta sẽ nói đến sau này. Họ Ấn - Âu thuộc vào một trong những họ ngôn ngữ lớn nhất. Đó là một họ ngôn ngữ quan trọng vì sau quá trình di dân và thuộc địa, hiện nay số người sử dụng các ngôn ngữ thuộc họ đó như tiếng Anh, Pháp, Ý, Đức, Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha... rất đông và có mặt trên khắp thế giới.

Trong họ ngôn ngữ Ấn - Âu, có hai nhánh ta cần đặc biệt chú ý đến vì chúng là gốc của những ngôn ngữ quan trọng được vay mượn để dùng trong tiếng Anh và tiếng Pháp. Đó là

nhánh ngôn ngữ Ý cổ và nhánh ngôn ngữ Hy-lạp. Các ngôn ngữ của hai nhánh này, nhất là tiếng La-tinh và Hy-lạp đã ảnh hưởng lên tiếng Pháp rồi cả ba lại ảnh hưởng rất lớn lên tiếng Anh và cho tiếng này mượn rất nhiều từ.

Tiếng Hy-lạp cổ thuộc họ Ấn - Âu. Ngôn ngữ này thuộc một nhóm đứng hơi riêng rẽ, cạnh nhánh Ý cổ.

Về ngôn ngữ, chữ viết của Hy-lạp cổ đại nhưng sau đó ta không thể không nói đến Hy-lạp, một trong những cái nôi của văn minh châu Âu và cũng là của văn minh thế giới.

Ban đầu, tiếng La-tinh là một tiếng riêng biệt trong nhóm ngôn ngữ Ấn - Âu được dùng ở một vùng nhỏ, đặc biệt là tại vùng Latium ở Trung Ý. Rồi cũng không thay đổi bao nhiêu, nó đã trở thành ngôn ngữ của một đế quốc lớn, sau đó lại biến đổi thành nhiều nhóm thổ ngữ và cuối cùng các nhóm này lại thống nhất thành những ngôn ngữ lớn.

Trong tiến trình phát triển các nước Anh, Pháp, có sự ảnh hưởng rất lớn từ hai nền văn minh này, tất nhiên ngôn ngữ cũng là một phần trong đó. Theo sự phát triển của ngôn ngữ, đã ảnh hưởng đến ngôn ngữ Anh và Pháp ngày nay.

Từ có gốc La-tinh trong tiếng Anh và tiếng Pháp

Tiếng Anh và tiếng Pháp nhập rất nhiều từ La-tinh. Ta có thể nhận ra một số từ gốc La-tinh trong tiếng Anh, trái lại trong tiếng Pháp, ngoài những từ La-tinh mà ta có thể nhận ra, một số từ khác đã biến đổi nhiều đến nỗi không còn nhìn ra được nữa.

Tiếng La-tinh là ngôn ngữ được nói bởi những người Romans. Khi cổ đại La Mã chinh phục hầu hết châu Âu, tiếng La-tinh trở nên phổ biến ở nhiều khu vực và vùng lãnh thổ. Theo thời gian, ngôn ngữ La-tinh được nói ở các khu vực khác nhau và phát triển thành nhiều ngôn ngữ mới riêng biệt, bao gồm tiếng Ý, Pháp, Tây Ban Nha và Bồ Đào Nha. Những ngôn ngữ này được đều có nguồn gốc từ tiếng La-tinh – tiếng mẹ đẻ của họ.

Từ có gốc Hy Lạp trong tiếng Anh và tiếng Pháp

Ngôn ngữ biến đổi không ngừng và từ vựng cũng thay đổi như ta đã thấy trong sự phát triển của tiếng Anh, tiếng Pháp và ảnh hưởng của các ngôn ngữ khác trên hai tiếng này. Sự vay nhập và biến đổi nay không còn ồ ạt nữa, tuy vậy hằng năm, hay có thể nói hằng ngày, tiếng Anh, tiếng Pháp có thêm những từ mới nhập và mất đi một số từ khác, có thể là thêm nhiều hơn mất đi.

Với tiếng Pháp, phần lớn những từ mới nhập có gốc ngoại quốc không phải là những từ có gốc Anh Mỹ như ta lầm tưởng, mà trái lại có gốc Hy-lạp. Ngay cả trong tiếng Anh Mỹ, những thuật ngữ mới như multimedia, hypertext, inter(net)naut đều là những từ có gốc Hy-lạp.

2.2. Ngoại ngữ hai và đặc điểm người học ngoại ngữ hai

Cuq (1991) định nghĩa rằng “ *toute langue non-maternelle est une langue étrangère à partir du moment où elle représente, pour un individu ou un groupe, un savoir encore ignoré, en potentialité, un objet nouveau d'apprentissage*” (tr.99) (tạm dịch: bất kì ngôn ngữ phi bản địa nào đều là tiếng nước ngoài kể từ thời điểm, đối với một cá nhân hoặc nhóm người, ngôn ngữ đó là một kiến thức mới, về tiềm năng, một đối tượng học tập mới.)

Những ngoại ngữ phổ biến như tiếng Anh, tiếng Pháp, tiếng Nhật, tiếng Trung, tiếng Hàn được giảng dạy ở các trường Cao đẳng, Đại học ở Việt Nam. Thuật ngữ được sử dụng đối với tiếng nước ngoài được học sau ngoại ngữ 1 (NN1), ngoại ngữ 2 (NN2) hay còn hay còn gọi là ngoại ngữ không chuyên (NNKC) thường được học ít tiết hơn so với ngoại ngữ chính. Ví dụ, một sinh viên chuyên ngữ (ở đây là tiếng Anh) thì NN2 sẽ là tiếng Pháp, tiếng Trung...

Với khái niệm NN2 ở trên, ta nhận thấy rằng, người học NN2 đã có kiến thức nền từ NN1 đã học trước đó. Người học có thể vận dụng các kỹ năng đã học ngôn ngữ từ trước để tìm cách học phù hợp cho ngôn ngữ khác. Tuy nhiên, theo D. Coste (2004) kỹ năng này ngoài giúp cho người học “*phá bỏ rào cản giữa các ngôn ngữ với nhau*” (tr.79), mà đối với Hamers và Blanc (1983) còn có thể gây ra khó khăn do “*người học thường chuyển đổi một cách vô thức và không phù hợp những yếu tố và đặc trưng của một ngôn ngữ đã biết vào ngôn ngữ đích*” (tr.198.) Hay còn gọi là yếu tố mà theo Garmadi (1981) là “*nhiều hoặc giao thoa*” trong quá trình học ngôn ngữ mới.

3. Phương pháp nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu

Ảnh hưởng của giao thoa ngôn ngữ trong việc học tiếng Pháp của sinh viên khoa Tiếng Anh

Ngữ liệu nghiên cứu

Bài viết của sinh viên tiếng Anh trong quá trình học tiếng Pháp trình độ A1

Khách thể nghiên cứu

40 Sinh viên tiếng Anh học ngoại ngữ hai tiếng Pháp trình độ A1

Phương pháp sử dụng

Phương pháp khảo sát bằng điều tra thông tin thông qua việc sử dụng bảng hỏi để tìm hiểu những thuận lợi, khó khăn của sinh viên tiếng Anh khi học tiếng Pháp. Bảng hỏi được chia làm hai phần bao gồm trước và sau khi học tiếng Pháp. Trước khi học tiếng Pháp, nêu lên lý do, mong muốn và nhận thức của sinh viên về tiếng Pháp. Sau khi học thì sinh viên nêu những khó khăn khi học tiếng Pháp, đưa ra ý kiến tiếng Anh có tác động lên việc học tiếng Pháp hay không.

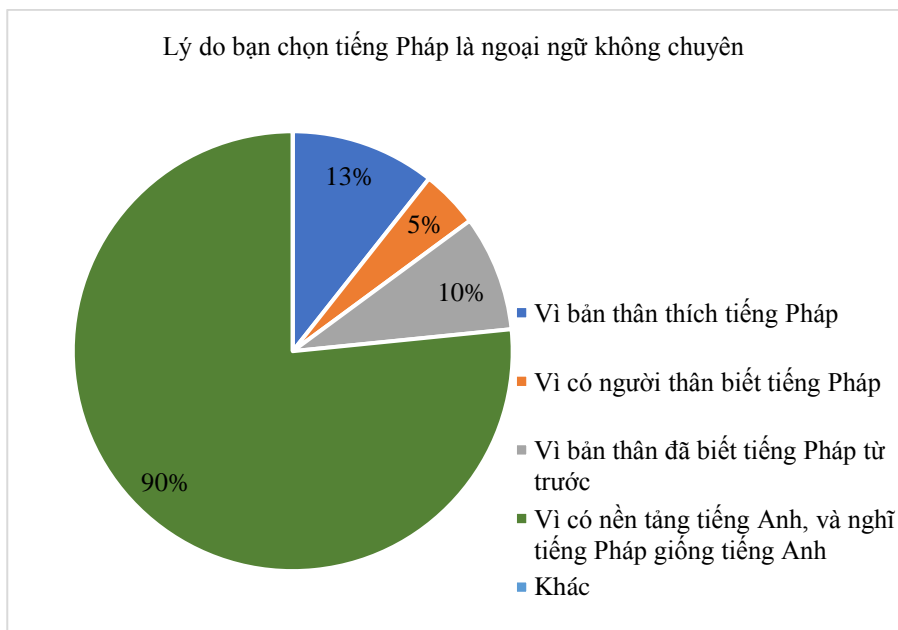
Khảo sát ngữ liệu: khảo sát bài viết của sinh viên lớp tiếng Pháp A1 để phân tích những lỗi do giao thoa ngôn ngữ như cách sử dụng từ, sắp xếp trật tự từ, các lỗi ngữ pháp cơ bản mà sinh viên dễ mắc phải.

Phương pháp định tính kết hợp phương pháp định lượng: tổng hợp số liệu thống kê và thông tin từ phỏng vấn (nhóm sinh viên tham gia khảo sát), phân tích thông tin để tìm hiểu những khó khăn mà sinh viên gặp phải khi học tiếng Pháp.

4. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

4.1. Nhận thức và lý do chọn tiếng Pháp làm ngoại ngữ không chuyên

Vì sự tương đồng ở nhiều mặt của tiếng Anh và tiếng Pháp nên phần lớn sinh viên lựa chọn tiếng Pháp làm ngoại ngữ hai khi đã có nền tiếng Anh từ trước.

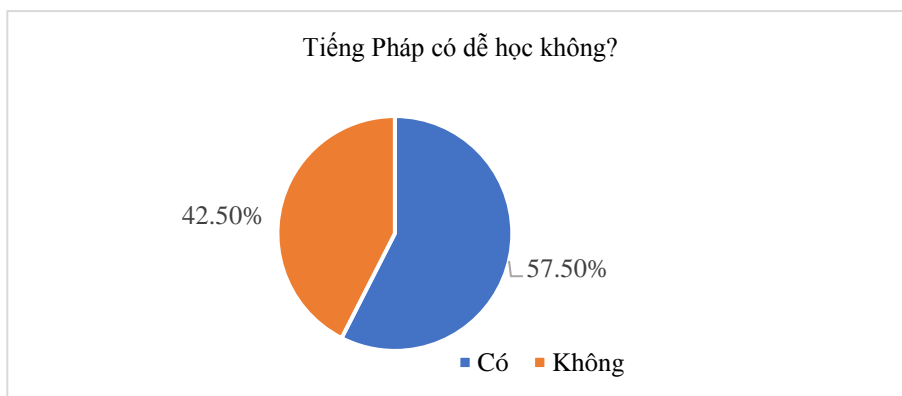
Biểu đồ 1. Lý do chọn tiếng Pháp là ngoại ngữ không chuyên

Dựa trên biểu đồ về lý do chọn ngoại ngữ không chuyên là tiếng Pháp, ta có thể thấy rằng nền tảng tiếng Anh là yếu tố chủ yếu để SV chọn học một ngoại ngữ khác là tiếng Pháp. Có khoảng 90% SV được khảo sát lựa chọn ý kiến này. Thực tế, về mặt từ vựng, ta có thể nhận ra rằng cả hai thứ tiếng đều dùng bảng chữ cái La-tinh để thể hiện mặt ngôn ngữ, điều đó giúp SV dễ dàng ghi nhớ từ vựng hơn.

13% sinh viên được khảo sát trả lời rằng vì bản thân yêu thích tiếng Pháp và cũng lựa chọn ý kiến đã có nền tảng tiếng Anh từ trước sẽ giúp dễ dàng học tiếng Pháp hơn.

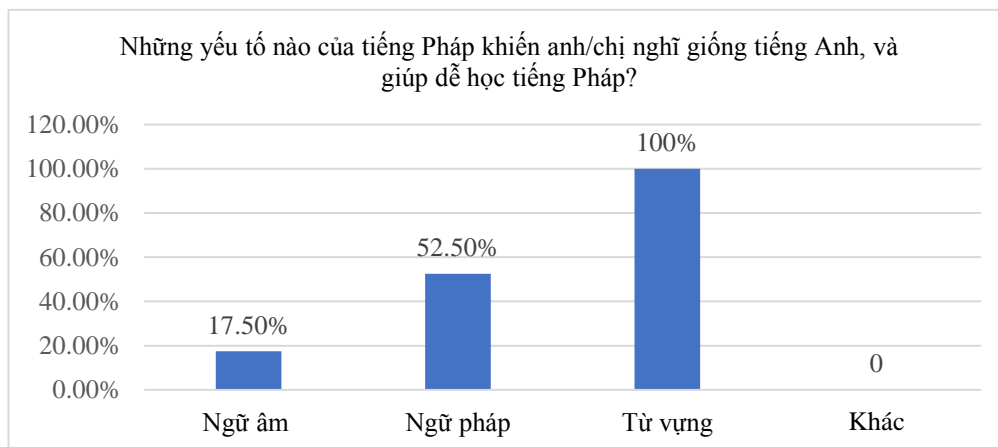
Số lượng SV lựa chọn tiếng Pháp khi đã biết tiếng Pháp từ trước rất ít, thực tế chỉ chiếm 10% trên tổng số SV được khảo sát, những bạn này đã học tiếng Pháp như ngoại ngữ hai từ một số trường phổ thông hoặc trung học cơ sở có dạy tiếng Pháp và muốn tiếp tục học tiếng Pháp khi lên đại học.

Và chỉ có 5% sinh viên được hỏi lựa chọn tiếng Pháp vì có người thân biết tiếng Pháp.

Biểu đồ 2. Mức độ khó/dễ về tiếng Pháp theo cảm nhận của sinh viên

Bởi vì đã có nền tảng tiếng Anh từ trước nên hơn một nửa số SV trước khi vào học suy nghĩ rằng tiếng Pháp sẽ dễ tiếp thu hơn. Tuy nhiên, đến 42,5% SV cho rằng ngoài ngoại ngữ chính là tiếng Anh, việc học thêm một ngoại ngữ khác sẽ khó hơn. Và vì hai ngôn ngữ khác nhau nên tư duy ngôn ngữ cũng khác nhau dẫn đến việc tiếp nhận một ngoại ngữ khác cũng gặp nhiều khó khăn hơn.

Biểu đồ 3. Những yếu tố của tiếng Anh mà SV cho rằng giúp dễ học tiếng Pháp

Về mặt chữ viết, cả hai thứ tiếng Anh và tiếng Pháp đều sử dụng bảng chữ cái la tinh và một quá trình vay mượn ngôn ngữ lẫn nhau khá dài nên có thể nhận thấy rằng đây là điều dễ hiểu khi sinh viên đều chọn từ vựng là yếu tố khiến việc học tiếng Pháp trở nên dễ dàng hơn. Ngược lại, ngữ âm lại là phương diện mà chỉ có 17,5% SV lựa chọn, những bạn chọn yếu tố này thường là SV đã biết tiếng Pháp từ trước. Tuy từ vựng tiếng Pháp tương đồng với từ vựng tiếng Anh, nhưng đã là một ngôn ngữ khác thì cách phát âm cũng khác nhau. Tiếng Pháp có âm mũi khá đặc biệt, điều này tạo khó khăn ngay từ ban đầu cho người học. Tuy vậy, các bạn sinh viên được khảo sát đều đồng ý với ý kiến cho rằng “*có thể đoán được nghĩa của từ trong các bài đọc dù không thể phát âm đúng được*” (theo ý kiến SV được khảo sát).

Về mặt ngữ pháp, do có sự ảnh hưởng từ tiếng La tinh và nhìn thấy sự tương đồng về từ vựng nên các SV nghĩ rằng ngữ pháp cũng tương tự như thế, vì vậy có đến 52,5% SV lựa chọn yếu tố này. Tiếng Pháp và tiếng Anh có những đặc điểm cơ bản giống nhau như đều có 6 ngôi, cách thành lập câu cơ bản cũng gần như nhau:

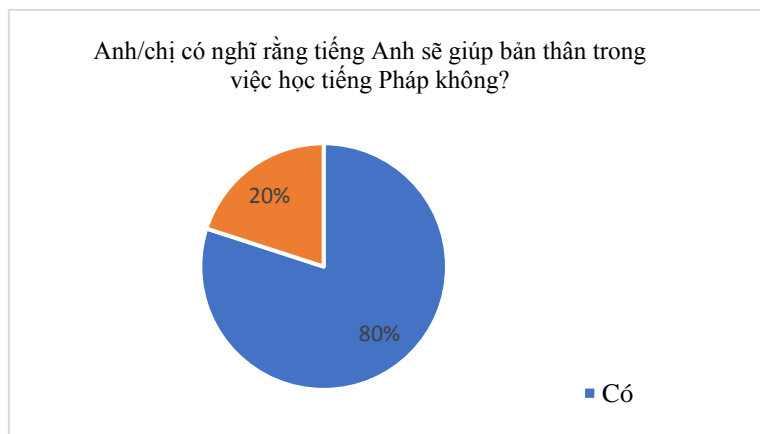
Tiếng Pháp: Sujet + Verbe + Complément d’objet (chủ ngữ + động từ + bổ ngữ)

Il raconte une histoire

Tiếng Anh: Subject + Verb + Object (chủ ngữ + động từ + tân ngữ)

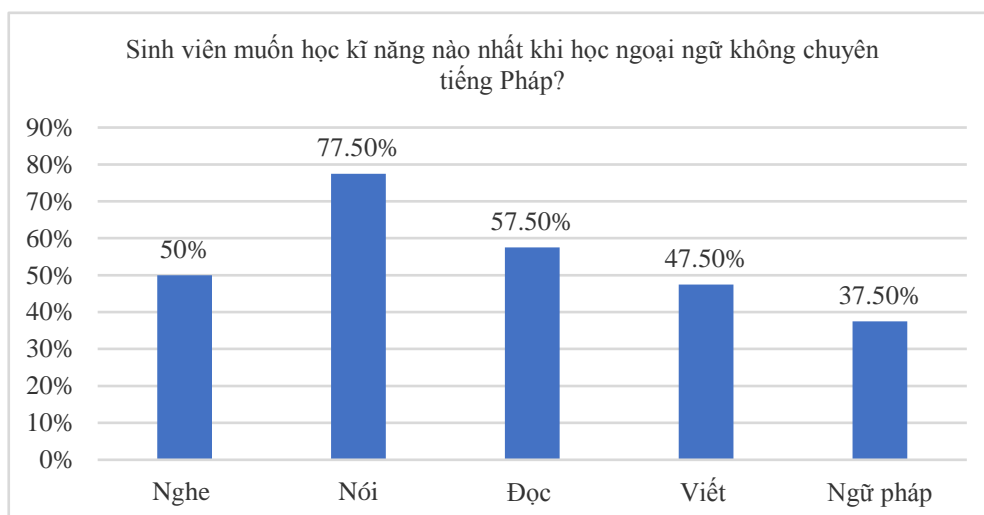
He tells a story

Chính vì vậy, SV có thể dễ dàng so sánh, đối chiếu những điểm giống nhau của hai ngôn ngữ để có thể dễ dàng tiếp nhận kiến thức hơn.

Biểu đồ 4. Mức độ giúp đỡ của tiếng Anh trong việc học tiếng Pháp

Với những sự giúp đỡ về mặt từ vựng, ngữ pháp như trên mà hầu hết các sinh viên đều lựa chọn tiếng Anh giúp việc học tiếng Pháp dễ dàng hơn. Tỷ lệ này chiếm đến 80% trên tổng số SV được khảo sát.

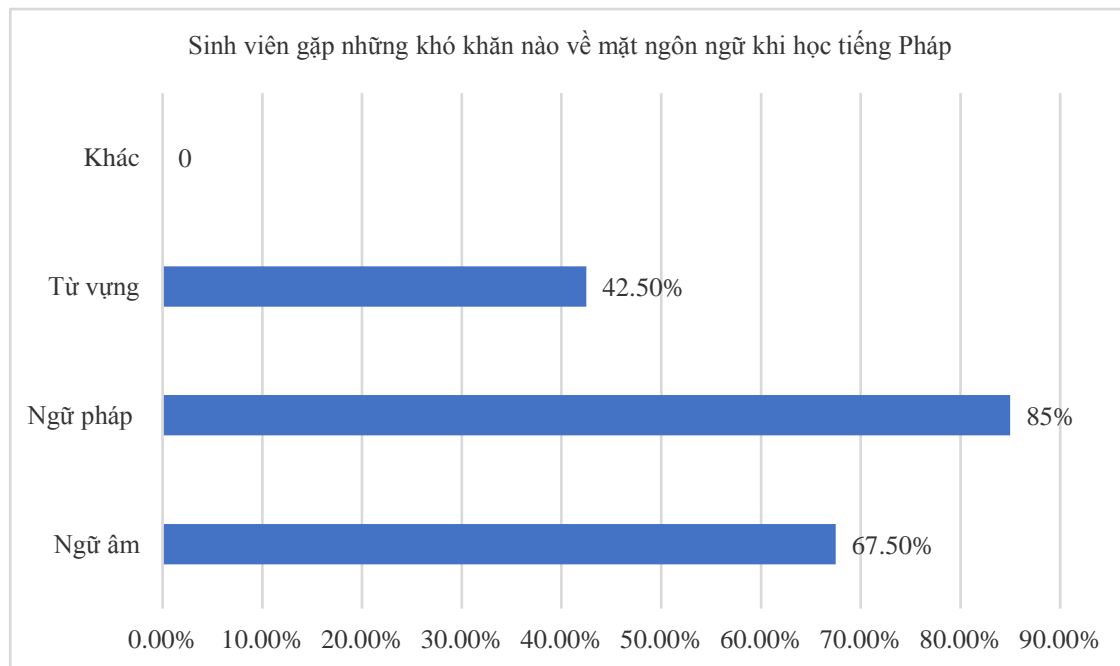

Biểu đồ 5. Kỹ năng mong muốn đạt được của SV khi học tiếng Pháp

Khi học ngoại ngữ, người học luôn hi vọng có thể đạt được tất cả các kỹ năng của một ngôn ngữ, chính vì thế mức độ đồng đều về lựa chọn kỹ năng được thể hiện ở biểu đồ trên. Tuy nhiên mong muốn giao tiếp tốt khi học ngoại ngữ là mong muốn chung của tất cả những người học, vì thế có thể dễ dàng nhìn thấy kỹ năng nói là kỹ năng được nhiều SV chọn nhất, với 77.5%. Thấp nhất là ngữ pháp với 37.5% lựa chọn, thực tế có những người học ngữ pháp tốt nhưng chưa chắc đã giao tiếp tốt, khiến bản thân không đủ tự tin và gây hạn chế khi tiếp xúc với người nước ngoài. Nhưng giao tiếp tốt lại có thể làm điều ngược lại, nên có thể hiểu được SV càng ngày càng mong muốn phát triển những kỹ năng để giao tiếp.

4.2. Những khó khăn thường gặp khi học tiếng Pháp

Trên đây là những nhận định ban đầu của SV trước khi học tiếng Pháp, và sau khi đã học tiếng Pháp trình độ A1 thì chúng tôi đã khảo sát lại một lần nữa để nhận thấy những khác nhau về nhận thức của SV sau khi đã tiếp xúc với tiếng Pháp.

Biểu đồ 6. Những khó khăn về ngôn ngữ mà SV gặp phải khi học tiếng Pháp

4.2.1. Về mặt ngữ pháp

Tỉ lệ SV chọn yếu tố ngữ pháp ở đây là 85%, bởi trong quá trình học SV nhận ra được những rắc rối trong ngôn ngữ, có những điểm ngữ pháp có trong tiếng Pháp nhưng không có trong tiếng Anh như tiếng Pháp chia danh từ thành giống đực (masculin) và giống cái (féminin), tuy nhiên trong tiếng Anh thì không như vậy, điều này gây khó khăn trong việc ghi nhớ từ vựng, cùng những điểm ngữ pháp liên quan như tính từ đi kèm phải hợp giống và số. Hay như, tính từ còn phải hợp giống và số với chủ ngữ, nhưng trường hợp này không xuất hiện trong tiếng Anh, ví dụ:

Il est grand/ Elle est grande – He is tall/ She is tall

Ta có thể nhận thấy rằng tính từ *grand* sau động từ *être* (*est*) phải hợp giống và số với chủ ngữ: *Elle* chỉ giống cái và số ít nên ta phải thêm *e* vào sau tính từ, trường hợp ở số nhiều thì câu sẽ trở thành: *Elles sont grandes* (*e*: giống cái, *s*: số nhiều). Nhưng trong tiếng Anh thì tính từ không thay đổi dù chia với chủ ngữ là *she* hay số nhiều.

Đối với chia động từ, tiếng Pháp thì động từ ở mỗi ngôi đều chia khác nhau, nhưng trong tiếng Anh thì chủ yếu chỉ chia ở ngôi thứ ba số ít (he/she/it)...

4.2.2. Về mặt ngữ âm

Đây là yếu tố có thể nhận thấy rõ, có đến 67,5% sinh viên lựa chọn rằng vấn đề ngữ âm đều bị tiếng Anh chi phối, vì về mặt chính tả, các từ tiếng Pháp gần giống với tiếng Anh nên phân xạ đầu tiên của sinh viên là phát âm từ đó bằng tiếng Anh, mà quên mất cách đọc trong tiếng Pháp.

4.2.3. Về mặt từ vựng

Sau khi học tiếng Pháp, có sự thay đổi về nhận thức của SV về các yếu tố ảnh hưởng, đầu tiên phải kể đến yếu tố từ vựng. Trước khi học, SV đều nghĩ rằng một số từ gặp phải giống tiếng Anh thì đều có nghĩa tương đương và có thể đoán được nghĩa nếu gặp những được viết gần giống, nhưng thực tế, vì sự khác nhau về tư duy ngôn ngữ nên có thể chính tả giống hoặc gần giống nhưng ý nghĩa lại khác, gây khó khăn trong việc ghi nhớ và nhầm lẫn khi học.

Ví dụ: *stage*

Trong tiếng Pháp: *stage* mang nghĩa *thực tập*;

Trong tiếng Anh: *stage* mang nghĩa *sân khấu*;

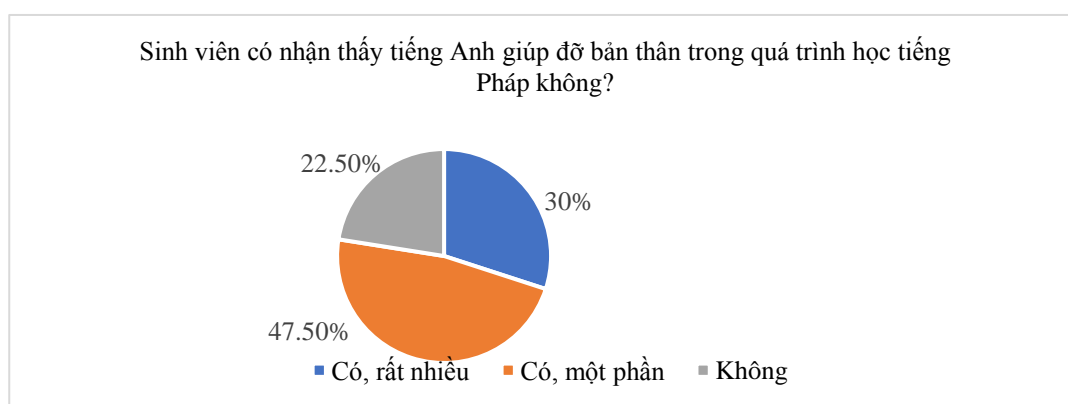
Trong khi đó, *thực tập* trong tiếng Anh là *internship*, và *sân khấu* ở tiếng Pháp là *scène*.

Hay: *passer un examen/ to pass an exam*

Trong tiếng Pháp: *passer un examen* mang nghĩa *đi thi*;

Trong tiếng Anh: *to pass an exam* mang nghĩa *vượt qua kỳ thi*;

Trong khi đó, *đi thi* trong tiếng Anh là *to take an exam*, và *vượt qua kỳ thi* trong tiếng Pháp là *réussir à un examen*.

Biểu đồ 7. Mức độ giúp đỡ của tiếng Anh trong việc học tiếng Pháp của SV

4.2.4. Những khó khăn mà SV gặp phải trong quá trình học tiếng Pháp tại lớp

Sau khi học tiếng Pháp, SV nhận thấy tiếng Anh có giúp đỡ bản thân trong việc học tiếng Pháp. Tuy nhiên, mức độ giúp đỡ thực tế lại chỉ một phần (chiếm 47,5%) chứ không quá nhiều (tỉ lệ 30%). Thậm chí, có đến 22,5% sinh viên cho rằng tiếng Anh không giúp gì được cho việc học tiếng Pháp bởi thực tế, nền tảng tiếng Anh thường gây nhầm lẫn rất nhiều trong quá trình học, điều này thể hiện rất rõ ở kỹ năng nói và viết.

Bảng 1. Những khó khăn của SV gặp phải trong quá trình học tiếng Pháp tại lớp

Những khó khăn mà SV gặp phải trong quá trình học	Tỉ lệ %
Chưa nắm vững các yếu tố về ngôn ngữ	42.5 %
Ảnh hưởng từ tiếng Anh (về các mặt phát âm, từ vựng, ngữ pháp)	80%
Thiếu luyện tập tại lớp	62.5%
Thiếu tương tác với giáo viên tại lớp	67.5%
Thiếu luyện tập tại nhà	65%
Khác: do thời gian học không đủ	30%

Qua khảo sát, ta có thể thấy rằng yếu tố ảnh hưởng từ tiếng Anh chiếm tỉ lệ cao nhất trong những khó khăn mà SV gặp phải, lên đến 80%; lý do dẫn đến khó khăn trong học tập của SV. Điều này cũng có thể hiểu được bởi thời gian học tiếng Anh dài hơn so với tiếng Pháp (mới bắt đầu ở trình độ A1), và vì chưa nắm vững được ngôn ngữ mình học dẫn đến sự nhầm lẫn giữa hai ngoại ngữ, điều này SV cũng đồng ý với 42,5% lựa chọn. Ngoài ra yếu tố tạo nên khó khăn còn đến từ thời gian học chưa thật sự phù hợp (30% SV trả lời cho câu hỏi mở cho rằng thời gian học ở lớp không đủ), nhiều SV cho rằng số tiết ở trên lớp chưa đáp ứng đủ nhu cầu học tập để có thể luyện tập thêm về ngoại ngữ cùng sự tương tác với giáo viên với tỉ lệ là 62.5% và 67.5%. Trong thực tế, sinh viên còn thiếu tính tự giác khi chưa thật sự ôn tập thêm tiếng Pháp ở nhà (tỉ lệ 65%).

Đối với những sinh viên có nền tảng tiếng Anh từ trước thì sẽ dễ dàng đối chiếu, so sánh những đặc điểm này, từ đó giáo viên có thể dựa vào đó để giúp đỡ sinh viên lưu ý những điểm ngữ pháp hoặc từ vựng tương ứng bằng tiếng Anh. Công việc này không những giúp người học dễ dàng tiếp thu và nắm vững bài học, còn giúp người học rèn luyện tư duy ngôn ngữ, hiểu rõ hai ngôn ngữ này.

Ngoài những điểm tương đồng kể trên thì vẫn tồn tại những điểm khác biệt về mặt từ vựng, ngữ pháp, ngữ âm trong hai ngôn ngữ. Đây chính là những chuyển di tiêu cực nếu người đọc không thể phân biệt được gây nên sự nhầm lẫn giữa những khái niệm trong tiếng Anh và tiếng Pháp, ảnh hưởng đến kết quả học tập. Những nhầm lẫn này xuất phát từ việc sử dụng cấu trúc tiếng Anh lên tiếng Pháp, nếu không được nhắc nhở, sửa đổi từ lúc bắt đầu thì sẽ có ảnh hưởng xấu đến quá trình học tập về sau.

4.2.5. Những lỗi mà SV gặp phải sau khi khảo sát các bài viết của SV

Sau khi khảo sát từ bài viết của SV, chúng tôi rút ra được một số lỗi của sinh viên như sau:

- Lỗi chia động từ:

Khác với tiếng Anh, động từ thường được chia ở ngôi thứ ba số ít he/she/it bằng cách thêm s/es vào cuối động từ, nhưng trong tiếng Pháp thì mỗi ngôi đều được chia theo quy tắc. Ví dụ: động từ kết thúc bằng -ER (động từ nhóm 1), khi chia động từ thì bỏ đuôi -ER và lần lượt thêm các đuôi “**e, es, e, ons, ez, ent**”. Ngoài ra, tiếng Pháp có rất nhiều động từ bất quy tắc. Chính vì điều này làm cho SV còn nhầm lẫn và thường quên chia động từ:

Je parler français

*Je **parle** français*

*Il **all**ers à l'école*

*Il **va** à l'école*

- Lỗi sử dụng mạo từ:

Danh từ trong tiếng Pháp được chia thành giống đực và giống cái, nên mạo từ cũng có sự thay đổi theo giống của danh từ, trong tiếng Anh chỉ có sự phân biệt giữa số ít và số nhiều chứ không có giống đực và cái nên rất nhiều SV còn chưa chắc chắn ở mặt này.

La livre

thay vì

Le livre

Le photo

La photo

- Lỗi giản lược:

Trong tiếng Pháp, trường hợp *Je aime*, hai nguyên âm “e” (je) và “a” (aime) khi gặp nhau thì nguyên âm “e” phải được lược bỏ và thay bằng dấu “ ’ ”, tương tự cho những từ khác có trường hợp như vậy.

Je aime la musique

J'aime la musique

Trong tiếng Anh, có một lỗi viết giản lược *I am = I'm*, nhưng không cùng quy tắc (do hai nguyên âm gặp nhau) như trong tiếng Pháp.

- Lỗi trật tự từ:

Những lỗi này ảnh hưởng từ tiếng Anh gây nên trật tự sai trong tiếng Pháp như:

I often go to school... → Je souvent vais à l'école...

My favorite color is ... → Ma préférée couleur est...

5. Đề xuất

Nhằm giải quyết những khó khăn khi học tiếng Pháp, chúng tôi đưa ra một vài giải pháp nhằm giúp quá trình dạy học hiệu quả hơn, giúp SV học tập tốt hơn, tận dụng được những ưu thế tiếng Anh có sẵn của bản thân.

Bổ sung các tài liệu để giảng dạy cho SV

Ngoài giáo trình đang được sử dụng cho giảng dạy là *Le Nouveau Taxi 1* cho trình độ A1, thì giảng viên cũng có thể bổ sung những tài liệu liên quan khác nhằm kích thích sự đam mê học tập của SV. Giảng viên có thể giới thiệu những tác phẩm như *Le petit prince* của tác giả Antoine De Saint-Exupéry, hoặc *Le petit Nicolas* do René Goscinny và Jean-Jacques Sempé sáng tác. Đây là những tác phẩm nổi tiếng được dịch ra nhiều thứ tiếng trên thế giới, trong đó có tiếng Việt. Ngôn ngữ được dùng trong hai tác phẩm này còn dễ hiểu, dễ gần và thuận lợi cho SV mới bắt đầu học tiếng Pháp.

Ngoài ra, giảng viên còn có thể giới thiệu thêm những trang web học tiếng Pháp hiệu quả cho SV để SV tự học ở nhà ví dụ:

Lexiquefle (<http://lexiquefle.free.fr/>),

Leconjugueur (<https://leconjugueur.lefigaro.fr/>),

Bonjourdefrance (<https://www.bonjourdefrance.com/>)

Hoặc những kênh youtube của người Pháp lập nên để SV tham khảo. Ngoài việc học được ngôn ngữ mới, SV còn có thể học được những nét văn hoá, biết thêm nhiều kiến thức của Pháp.

Nguồn ngữ liệu cho sinh viên nên được cập nhật và phù hợp với xã hội. Có những tài liệu hay về mặt ý nghĩa nhưng nội dung không phù hợp với sự phát triển, thay đổi của xã hội hiện tại. Giảng viên nên tìm thêm những tài liệu liên quan đến các vấn đề xã hội nhằm cung cấp thêm kỹ năng, thông tin cho SV.

Áp dụng công nghệ thông tin nhiều hơn trong dạy và học

Tận dụng những cơ sở vật chất mà nhà trường đã trang bị ở mỗi phòng học như máy tính, máy chiếu,... giảng viên nên sử dụng một cách hiệu quả những công cụ này để xây dựng một bài giảng thu hút sự quan tâm của SV thay vì chỉ truyền đạt thông tin trong giáo trình bằng cách giảng giải và viết bảng như thông thường.

Nhà trường hiện nay cũng đã phủ sóng wifi cho các dãy nhà học, và sinh viên đa phần đều có một điện thoại thông minh (smartphone), giảng viên có thể sử dụng những phần mềm để đồ vui cho SV như phần mềm *Kahoot!* nhằm thay đổi không khí, làm tăng tinh thần học hỏi của sinh viên.

Chú trọng hơn phương pháp giảng dạy

Đối với SV học tiếng Pháp đã có nền tảng tiếng Anh thì giảng viên có thể sử dụng phương pháp so sánh, đối chiếu những điểm ngữ pháp tương ứng trong tiếng Pháp và tiếng Anh để người học có thể nắm được trọng điểm ngay từ ban đầu.

Đối với ngữ âm, giảng viên nên chú trọng dạy về phát âm ngay từ ban đầu cho SV nhằm tránh những lỗi sai như đã trình bày ở chương 3, tập trung giảng dạy về phát âm nguyên âm mũi (voyelles nasales) cho SV vì âm mũi không có trong tiếng Anh lẫn tiếng Việt.

Ngoài ra, giảng viên nên đa dạng phương thức dạy học, nhằm giúp SV có môi trường thoải mái nhất trong học tập, như cho nghe nhạc Pháp, tận dụng những điểm ngữ pháp có trong bài hát để dạy, như vậy sẽ gây hứng thú cho SV khi học.

Dạy và học ngoại ngữ phải xuất phát từ hai phía, cả từ người dạy lẫn người học. Chính vì thế, SV cũng cần phải trao đổi, rèn luyện thêm các kỹ năng khi học một ngoại ngữ mới.

- Chủ động tìm hiểu những điểm giống và khác nhau giữa hai ngôn ngữ, tạo cho bản thân những cách học phù hợp

- Chủ động luyện tập nhiều hơn trong giờ học

- Hạn chế bị động nhận thông tin trong giờ học, mà chủ động hỏi giảng viên nếu chưa nắm được thông tin.

6. Kết luận

Nhu cầu của xã hội ngày càng tăng, hội nhập với quốc tế đã trở thành yêu cầu cấp thiết, và ngoại ngữ chính là phương tiện thực hiện điều đó. Tuy nhiên, để đáp ứng với nhu cầu của xã hội thì không chỉ một mà càng ngày càng nhiều người học hai hay ba ngoại ngữ. Nhưng học ngoại ngữ chưa bao giờ là đơn giản vì nó còn nhiều yếu tố ảnh hưởng đặc biệt là với người học học nhiều ngoại ngữ và giao thoa ngôn ngữ là một trong số đó. Hiểu rõ những điểm yếu của bản thân và nắm được những điểm tương đồng và khác biệt trong giao thoa ngôn ngữ sẽ giúp người học có những định hướng đúng đắn trong quá trình học tập của mình. Nghiên cứu này đã đưa ra những điểm tương đồng và khác biệt do giao thoa ngôn ngữ trong SV tiếng Anh học tiếng Pháp trình độ A1, và đưa ra những đề xuất nhằm phát triển quá trình dạy và học cho giáo viên và sinh viên.

Tài liệu tham khảo

- Castelotti V. (2001). *La langue maternelle en classe de langue étrangère*. Paris: CLE International.
- Coste, D. (2001). *La notion de compétence plurilingue*. Actes du séminaire – *L'enseignement des langues vivantes, perspectives*. Paris: Ministère de la Jeunesse de l'Éducation et de la Recherche.
- Debyser, F. (1970). La linguistique contrastive et les interférences. *Langue Française*, 8(1), 31- 61.
- Garmadi, J. (1981). *La sociolinguistique*. Paris: PUF.
- Hamers, J.F., & Blanc, M. (1983). *Bilinguisme et bilinguisme*. Bruxelles: Pierre Mardaga.
- Jean-Michel Robert (2008). *L'anglais comme langue proche du français?*. *Ela.*, 149, 9-20.
- Larousse (1994). *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*.
- Nguyễn Hy Hậu (2002). *Gốc từ Hi Lạp và La-tinh trong hệ thống thuật ngữ Pháp-Anh*. Hà Nội: NXB Giáo dục.
- Trần Thị Kim Trâm (2015). *Dạy/học tiếng Pháp - Ngoại ngữ hai trong tình hình mới tại trường Đại học Ngoại ngữ - Đại học Huế. Thách thức và giải pháp*. Báo cáo tổng kết đề tài khoa học công nghệ cấp cơ sở Đại học Huế.
- Trần Thị Kim Trâm (2016). Giải pháp nào cho tiếng Pháp - ngoại ngữ 2?. *Kỷ yếu hội nghị đánh giá công tác đào tạo tại NNKC cấp chứng chỉ lần 2*, tr. 55-59. Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế.
- Trương Thị Minh (2013). Giao thoa ngôn ngữ và một vài gợi ý về phương pháp giảng dạy tiếng Pháp ở trình độ bắt đầu cho sinh viên chuyên ngành tiếng Anh. *Tạp chí Khoa học Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh*, 42, 43-47.
- Vygotski, L. (1985). *Pensée et Langage*. Paris: Editions Sociales.

INFLUENCE OF LANGUAGE INTERFERENCE ON ENGLISH-MAJORED STUDENTS LEARNING FRENCH AS A SECOND FOREIGN LANGUAGE

Abstract: French and English has the same morphological typology, so these two languages have similar characteristics in terms of grammar and vocabulary. These similarities, however, make it more difficult for English-majored students to learn French. This article discussed how language interferences resulting from the similarities and differences between the two languages affected English students learning French as a second foreign language at level A1. The issues were studied based on comparisons of the two languages and surveys on students' perceptions in order put forward some teaching and learning suggestions that help (language) learners easily acquire French at basic levels.

Keywords: Language interference, French, English, learning foreign language